

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Русанка Георгиева Петрова

за дисертационен труд на тема: *„Ключови компетенции при усвояване на похвати за устно смятане в I – IV клас“*

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление

1.3. Педагогика на обучението по..., област на висше образование 1. Педагогически науки

от **Виолина Фиданчева Иванова,**

докторант към катедра „Алгебра и геометрия“

при Факултета по математика и информатика на ШУ „Епископ Константин Преславски“

научен ръководител: проф. д-р Русанка Георгиева Петрова

1. Данни за докторанта.

Виолина Фиданчева Иванова завършва средно образование в гр. Търговище, паралелка с профил „математика“ и висше образование в ПФ на ШУ, специалност НУП. Последователно работи като начална учителка в СУ „Йоан Екзарх Български“ и СУ „Сава Доброплодни“ – гр. Шумен. Придобива III, II и I ПКС в ДИКПО – гр. Варна. Работила е като хоноруван асистент по МОМ в началните класове, като е водила семинарни и практически занятия (хоспитиране, ТПП и ППП) със студенти от ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, специалност НУП, ПУНУП, НУПЧЕ. Съавтор е на учебници и учебни помагала по математика за I – IV клас. Участвала е в проект „Студентски практики“, член е на СМБ. Участва ежегодно в организирането и провеждането на математически състезания в гр. Шумен. Участва в разработката на „Проект за иновативно училище“ в СУ „Йоан Екзарх Български“. Докторантка е в редовна форма на обучение в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по математика и информатика (в началните класове), зачислена със Заповед № РД-10-205/12.02.2014 г. на Ректора на ШУ. Прекъсва обучението си в периода от 12.12.2016 до 12.06.2017 г. със Заповед на Ректора на ШУ № РД-10-2391/23.11.2016 г., по семейни причини. Успешно е приключила с всички заложи в индивидуалния ѝ план задължения. Отчислена е с право на защита със Заповед на Ректора на ШУ № РД-10-1974/03.10.2017 г.

2. Данни за докторантурата.

Допускането до публична защита на дисертационния труд на Виолина Фиданчева Иванова е документирано чрез Заповед на Ректора на ШУ „Епископ К. Преславски“ № РД-16-232/19.11.2018 г. относно състава на научното жури, датата, часа и мястото на публичната защита. Процедурни нарушения не са констатирани.

3. Данни за дисертацията.

Представеният от докторантката комплект от материали е на хартиен и електронен носител. Материалите са в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и заемане на академични длъжности в ШУ „Епископ Константин Преславски“. Това е основание научното жури да изслуша и оцени кандидата Виолина Иванова за придобиване на научна степен „доктор“.

Дисертационният труд е в обем от 308 стр. и се състои от въведение, три глави, изводи, препоръки, приноси, заключение, библиография и приложения. Научният текст е разположен на 277 стр., останалото са 2 бр. приложения, библиография от 171 заглавия (156 на кирилица и 15 на латиница) и списък с публикации – 5 бр.

В дисертацията се разработва актуален и недостатъчно изследван в методиката на обучението по математика в началните класове проблем. В този смисъл приемам, че се разработва проблематика, която има приносен характер за развитието на методиката на обучение по математика в началните класове. Темата несъмнено е дисертабилна.

Дисертационното изследване притежава както теоретична, така и практико-приложна стойност. При анализа на основните въпроси от предметната област на изследването умело е използван реферативно-анализационният подход. Обстойно са проучени трудовете на авторитетни български и чуждестранни изследователи, които имат публикации по проблема за възникването на устното смятане като съзнателна, целенасочена и необходима в ежедневието на човека дейност, неговата същност, цели и задачи (Г. Пенков, Ал. Маджаров, Р. Радев, Бл. Сендов, М. Върбанова, Т. Вълкова, М. Богданова, А. Манова, Ю. Гарчева, М. Моро, М. Бантова и др.). Проучването е професионално осъществено.

Дисертационното изследване се отличава с ясна структура.

Основателно, **във въведението**, вниманието е съсредоточено върху актуалността на проблема и значението на устното смятане за овладяване на математическите знания за интелектуалното развитие на учениците, за формиране на ценни личностни качества като креативност, самостоятелност, инициативност, наблюдателност, точност, самокритичност, както и за усвояване на ключови компетентности, които обогатяват и разширяват знанията и уменията.

Това мотивира избора на проблема за научното изследване. Прецизно са очертани и конкретизирани обектът на изследването (образователният процес по математика в I – IV клас), неговият предмет (устното смятане в обучението по математика в I – IV клас) и целта на изследването (създаване и апробиране на методическа система за обучение в похвати за устно смятане според съдържанието и специфичните цели на учебните програми по математика за начален етап, които формират ключови компетенции в областта на математическата компетентност).

Логично следствие от целта на изследването са теоретико-изследователските и приложно-експерименталните задачи.

Работната хипотеза е прецизно и точно формулирана в съответствие с целта, задачите, обекта и предмета на изследването.

Професионално и правилно са подбрани методите на изследването: психолого-педагогически експеримент, методи за теоретичен анализ и синтез на научната литература и електронните източници, наблюдение, проучване на учебна документация, пилотно изследване, дискусия и анкета, математико-статистически методи, методи за графично представяне на резултати от изследването.

В **глава първа** „Психолого-педагогическа обосновка на проблема“ задълбоченият анализ на българската и чуждестранна специализирана литература, анализът на учебните програми и богатият педагогически опит са дали възможност на докторантката да разработи теоретичните основи на устното смятане, както и съдържанието му (общи и частни похвати) по класове и концентрични кръгове.

С направеното проучване в исторически аспект на традициите в обучението по математика докторантката доказва съществуването на традиции в изучаване на похватите за устно смятане в българското училище. Устното смятане като дейност в обучението по математика запазва своето място в учебните програми, но няма зададени конкретни изисквания за овладяване на похватите, констатира г-жа Виолина Иванова.

В **глава втора** „Методическа система за обучение в похвати за устно смятане“ е предложена авторска методическа система за обучение в похвати за устно смятане. Разработени са примерни варианти за самостоятелна работа в помощ на учителите, а така също и за семинарните занятия със студенти от специалностите ПУНУП, НУПЧЕ, НУП. Определени и систематизирани са ключовите компетенции, които се формират и развиват при обучение в устно смятане.

Изведени и методически обстойно са анализирани всички общи и частни похвати за устно смятане, една част от които са авторски, а друга – модифицирани от автора, приложими в обучението по математика в I – IV клас. Систематизацията на похвати за устно

смятане е обвързана с учебното съдържание по математика, заложен в последните учебни програми.

В глава трета „Методика и методология на дисертационното изследване“ докторантката Виолина Иванова представя професионално и прецизно методиката и методологията на дисертационното изследване, проведено в три основни етапа: подготвителен (2014 г.), основен (2014 – 2017 г.) и заключителен (2018 г.). Професионално, прецизно, точно и адекватно са определени критериите и показателите в педагогическия експеримент. Целесъобразно са определени основният изследователски метод – педагогическият експеримент и другите методи на изследване и събиране на империко-диагностични данни. Използвани са надеждни статистически методи за анализ на резултатите. Резултатите са обработени и отразени в таблици и са подложени на подробен количествен анализ.

Опирайки се на теоретичното изследване, на резултатите от проведения педагогически експеримент, на резултатите от анкетното проучване и личния дългогодишен педагогически опит, Виолина Иванова убедително потвърждава верността на формулираната хипотеза.

С представения труд докторантката ни убеждава, че устното смятане е креативна дейност, изискваща владение на ключови компетенции за избор и прилагане на похвати за устно смятане, че устното смятане активизира познавателната дейност на учениците и оказва съществено влияние върху цялостното развитие на детето.

Обосновано са формулирани изводите за теорията и педагогическата практика, произтичащи от проведеното изследване.

4. Приноси.

Формулираните приноси са разпределени в три групи: приноси с научно-теоретичен характер; приноси с приложно-практичен характер и перспектива за бъдещо развитие. Те са представени убедително и отразяват постигнатото в дисертационното изследване.

Приносите на докторантката очертават в общ план похватите за устно смятане в обучението по математика в I – IV клас, като се обосновава необходимостта от разработване на учебни помагала за студенти и практикуващи учители и ученици, базирано на предложената в дисертацията методическа система.

5. Публикации и участия в научни форуми..

Докторантката представя пет публикации по проблематиката на дисертационния труд: четири от научни конференции с международно участие и една – в електронно списание на СУ „Св. Климент Охридски“.

6. Автореферат.

Авторефератът е написан съобразно изискванията и вярно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Заключение:

Разработеният дисертационен труд съдържа научно-приложими резултати, които представляват принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ШУ „Епископ К. Преславски“.

Заявявам категорично и отговорно, че докторантката Виолина Фиданчева Иванова притежава теоретични знания и професионални умения в областта на методиката на обучение по математика в началните класове и успешно демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Виолина Фиданчева Иванова образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по математика и информатика (в началните класове)).

11.01.2019 г.

.....
/ проф. д-р Русанка Петрова /